

ZALÁN TIBOR

Papírváros-szilánkok 4

és fáradt volt, annyira fáradt, hogy alig tudta nyitva tartani a szemét, nehéz volt ez, mert mások nagyon is rajta tartották a szemüket, csapkolódó hajú virgonc lányok, élveteg fiatal nők, ki tudja, kikhez tartozó ragyogó, hatvannégy fogú fiatal fickók, akik ömellelte a csapkolódó hajú virgonc lányokon is rajta tartották a szemüket, megfontolt, plakátokról, tévéműsorokból már ismert férfiak és úri hölgyek, mindegy is talán, hogy kik, ott voltak, és meg is baszódhatnak valamennyien, valójában annyit értett ebből a helyzetből, hogy egy filmfesztiválon egy híresre vergődött rendező nem alhat el csak úgy, persze, elalhat, csak úgy, de másnap teli lesz a sajtó az alvó képeivel, nem csak úgy, ahogy ráborul a karjaira, de látszik a fölakadt szeme, talán még a csorgó a nyála is ott fog csillogni, sőt, szaglani a képen, láthatóan részeg, fogják írni róla, amiben, persze, volna némi igazság, hiszen ivott, már reggeltől ivott megállás nélkül, és nem evett napok óta, napok óta csak ivott, bár az előbbi nem fontos, és hiába legfeljebb bort, délutánra elfáradt attól is a feje, a kibaszott boroktól, fáradt volt, életfáradt, már csak homályosan látta a sok okos embert, a kritikásokat és az ágáló, szakadt kinézetű művészeket, de hiába hangoskodtak, nem jutott el a füléig a hangjuk, néha rá mutattak, olyankor lehajtotta a fejét, amiből azt gondolhatták, hogy rendkívül szerény férfiú, nyilván dicsérték is ezért, pedig mindössze arról volt szó, hogy nem volt szüksége sem dicséretre, sem kritikára, nem volt szüksége senkire és semmire, az őt körülvevő fesztivál-potyázókra semmi esetre sem, ez a fesztivál-potyázás végső soron valahol természetes is, ünnep számukra, a számára senkiknek, a megnyilvánulás lehetősége, a visszaigazolás, hogy léteznek, hát létezzenek csak, szendvics, ásványvíz, szendvics-ásványvíz-emberek, néha pezsgő, szállodai szoba, pezsgő-szállodai szoba-emberek, ennyiért már a legtöbbjüknek érdemes léteznie, ja, ja, szállodai szoba, jutott az eszébe, innom kell valamit, gondolta, a faszom bele az egészbe, gondolta, és nem tudta, és nem is akarta pontosan megmondani, kibe, mibe, miért, mi az egész, és mennyi a rész belőle, amit itt félálomban be tud fogadni, talán vannak emberi állapotok, amelyekhez minden magyarázat hamis, lehet, ilyen volt ez is, pedig miatta ültek ott mind, miatta folyt a szakmai beszélgetés, ahogy hívták az ilyen kajálás előtti szeánszokat, neki akartak valamit mondani, és mondták is, de nem hatolt már el semmi a tudatáig, fáradt volt, mindenhez és mindenkihez, a film is így készült, mintha egy jancsó miklós csinálta volna a tüdőkórházból, mitől tüdőkórház, és mitől –ból, pedig hát nem mindegy, az operatőr beállt a statívokkal, nem volt sín, nem volt vállon hordozható kamera, felvétel indul, a színészek beszéltek, a kamera felvette, amit beszéltek, tíz-húsz perce-

ken keresztül csak vette, aztán az asszisztens szólt, kamera leáll, ő pedig sarkon fordult és bevonult a hálókocsiba, ami a forgatás ideje alatt a szállásukat és pihenőhelyüket jelentette, és megivott egy üveg bort, mindig csak egy üveg bort, a szünetekben, nem érzett mámort, nem szédelgett a piától, csak annyi volt az érzés, hogy volt, nem tűnt fel számára, hogy mindenkit érdekel rajta kívül a film, hogy zseniálisnak tartották a forgatókönyvet, amit természetesen ő írt, hogy a legjobb színészeket tudták leszerződtetni a forgatáshoz, hogy a producer, valaha vonzó, mostanra kicsit kikerekedett, bajszos, alacsony ember, minden nap megjelent a forgatáson, de soha nem beszéltek egymással, annak ellenére, hogy barátok voltak, baszd meg, mondta valahány látogatása végén, és ő szó szerint baszott rá, nem nézte vissza a részforgatásokat, majd a végén, mondta, majd a legvégén, aztán a vágást sem volt türelme végigülni, senkije nem volt pedig, aki miatt távol kellett volna maradnia bármitől vagy bárkitől, éjszakákat ült egy lakásához közeei negyedosztályú teraszon, egyedül, erős cigarettákat szívott, és bámulta az üres eget, dolgozzanak helyette a rabszolgák, gondolta, és a rabszolgák dolgoztak, időnként felhívták, olyankor valamit hümmögött a telefonba, bölcsességeket, maga sem tudta, miről, aztán kész lett a film, és a kritika odavolt érte, ez sem érdekelte, ült a teraszon, és az üres eget bámulta, és most itt volt a fesztiválon, és hiányzott a terasz, a magány, nem ismerte a saját filmjét, ami a jelek szerint nagydíjat fog kapni, csak azt számolgatta, hány nap van még addig, amikor fel kell öltöznie, fel kell mennie a színpadra, és át kell venni valami serleget, tálat, faszom se tudja, hogy mit, csak ne beszélnének annyian, és ilyen sokáig, lassan, nesztelenül emelkedett fel a székéről, csak épp az ásványvizes poharát borította fel, mindenki rá nézett, úgy érezte, mindenkire ránéz ő is, lassan, megfontoltan, vagy inkább ingatagságát leplezendő, elindult a kijárat felé, csönd lett, aki beszélt, abbahagyta a szónoklást, bágyadtan visszanézett rá, bátorítóan, aztán lassan, nagyon lassan és óvatosan tapogatózó léptekkel elhagyta a termet, ahogy később rosszakarói kommentálták, a rendező úr kiment okádni, pedig okádásról szó sem volt, még hugyoznia sem kellett, bizonytalan léptekkel elindult a kijárat ajtó felé, persze, a három ajtó közül csak az egyik volt nyitva, színházakban bevett gyakorlat ez, először a középsőn próbálkozott meg a kihatolással, de az zárva volt, döntött, és a bal oldali ajtót kezdte el cibálni és taszigálni, de az sem engedett, így tehát a jobb oldali van nyitva, hatolt el a tudatáig, dögöljenek meg, hogy mindig azt nyitják ki, amelyikről utoljára gondolja, hogy nyitva van, ballagott lefelé a domboldalon, melyre a színházat építették, belerúgott egy üres ásványvizes üvegbe, fel kellett volna vennem, gondolta, és kidobnom a kukába, de a faszomnak sincs kedve felvenni egy más által eldobott műanyag ásványvizes üveget, és a legközelebbi kukáig elcipelni, lassan, megfontoltan haladt a sétálóutca felé, járása méltóságteljesnek tűnhetett fel azok előtt, akik nem ismerték a részek kényszeres lassúságát, amikor minden sikeresen megtett lépés egy-egy hőseposz áthajtott lapja, küzdelem a gravitációval, mely mind erősebben húzta maga felé, a föld volt az, amelyik várta, hogy eldőljön, fölbukjon, az arcára essen, és maradjon lent sokáig a kihűlő vérében, ezt

nem akarta, lassan ment, és minden lépését kiszámítva haladt a sétáló utca felé, néha ráköszöntek, és ő mosolyogva visszaköszönt anélkül, hogy valójában megnézte volna az őt üdvözlőket, a földet nézte, nem akart senkivel sem beszélgetni, és nem is állt meg, amíg a sétáló utca közepén egy teraszra nem akadt, amelyik megtetszett neki, csak egyetlen dobogóra kellett fellépnie, és máris az asztalok között találta magát, leroskadt a székbe, háttal az utcának, amelynek friss macskakövein mindig kopogtak valakinek a léptei, nem akart senkit látni, nem akart köszönetni, nem akarta, hogy bárki is felüljön hozzá a dobogós teraszra, és hülyeségekkel traktálja, valójában nem tudta, hogy mit akar, csak annyit tudott, hogy pálinkát kell innia, hogy a pálinka szólította, s ha a pálinka szólította, hát el kellett indulnia hozzá, így nem felelt, hanem rögtön egy decit méretett ki magának, vizespohárba, a ványadt kis pincéernővel, vajon miért ilyen satnya pincéernőt alkalmaz a tulajdonos, töprengett, a legtöbb helyen hatalmas dekoltázsokba gyömöszölt hullámozó csöcsök hajolnak az ember fölé az italával, azt a látszatot keltve, hogy a piálás végén meg lehet dugni őket a raktárban, vagy a főnök üres irodájában, de ilyesmire az ő életében is csak nagyritkán került sor, és valamiért annyira felejthetőek voltak ezek a kósza numerák, hogy néha a helyet sem tudta behatárolni, ahol az asztalra feszítette a pincéernőt, és úgy hatolt bele hátulról, mintha a világ legtermészetesebb és legunalmasabb dolga lenne, hogy ő most egy forró és izmos testben tornázkodik, a vége mindig az volt, hogy nem engedték kifizetnie a cehet, ami néha határozottan jól esett neki, lévén pénztárcájában rapszodikusán váltakoztak a bankók és a bankóhiányok, ha volt pénze, whiskyre és pálinkára szórta, ha nem volt, csak hosszúlépéseket ivott, és galád módon várta, hogy meghívják mások egy-egy italra, és ő nem hívta vissza őket, megengedhette magának, persze, ilyenkor azt is megengedte magának, hogy érdekeljék az emberek, érdeklődését tehát nyilván a többiekhez fűződő érdek erősen befolyásolta, de ezt a lányt nem tudta volna megkívánni, és ezt megkönnyebbülten állapította meg, a pálinka tehát érdek nélkül tetszik, így a pálinka szép, vihogott magában, mi sem könnyebb, mint a magukat kurva nagy filozófusoknak gondoló pöcsök szállóigékké szomorodott mondatait lerántani a sárba, az olcsó poénkodás mocskába, ahol ő is legszívesebben tartózkodik a barátaival, kosz és sár, mindkettő anyag, nem úgy, mint a tiszta gondolat vagy eszme, amelyek olyannyira meghatják a környezetét, s amelyeket számtalan alkalommal kérik számon rajta, filozófiákat gyártanak a mozijaihoz, olyanokat, amelyeket nem is ismer, amelyekről soha nem hallott, bizonyára nagy filozófus lennék, gondolja ilyenkor, ha leírnám azt a sok faszágot, amit kitalálok, de nem rögzíték papíron, lévén, hogy nekem nem a papír a munkaeszközöm, de ha nem a papír, akkor mi, tűnődött, alighanem az ötlet, mert gondolatom az csak ritkán akad, s ha akad is, olyannyira impotens valamennyi, hogy rögtön kitetszik, a király meztelen, egy gyerek többet tud a világról nálamnál, de mégis lehet valami bennem, ami előhozza ezeket a filozófiai takonyságokat, ha fölfedezik filmjeimben a nagy koponyák, akiknek az a dolguk, hogy föltalálják a nagy eszméket, gondolatokat a művekben, és leggyakrabban mondanivalónak vagy üzenetnek hívják ezeket, de akar a

faszom üzeni bárkinek, és bármit, magamon kívül, és a mondanivalóm is összefoglalható annyiban, hogy kamera indul, kamera leáll, dehogy is nézzük vissza, majd holnap, vagy holnap után, most induljunk el a kocsmá felé, mert már túl sok nekem ez az intellektuális faszverés

de beveszik, amit csinálók, folytatta mégis a meg sem kezdett gondolatsort, és amíg beveszik, addig fönt vagyok a kakitenger tetején, aztán meg, majd ha kipukkad a luftballon, amit körém fújtak, akkor elmegyek egy dorogi bányába dolgozni, vājár leszek, annak legalább van valami értelme, és egy hajtásra húzta le a deci házi pálinkát, megrázkódott, kedve lett volna rikoltozni és a könyökét az oldalához csapkodni, ahogy Jack Nicholson tette a Szelíd motorosokban, de ha túl sokat csapkodja az ember az oldalát, és sokat rikoltozik, beverik a fejét a barbár őslakosok itt is, és attól menthetetlenül megdöglik, és bár utálta, ami most és körülötte történik, meghalni semmiképpen sem akart, és egyszerre eszébe villant, hogy ugyan mi lenne vele, ha nem az történik, ami, ha körülötte nem így működne a világ, ahogy működik, ha nem nyálaznák össze állandóan, amit ő ártatlan arccal elvisel és természetesnek tart, talán sértődötten fordítana hátat az utcának, színháznak, ahol róla, az ő filmjéről tartják az előadásokat, hátat a világnak, és egyszerre nevetségesnek érezte magát, mert mi egyebet is csinál most is, mint hátat fordít a világnak, a színháznak, az utcának, akkor meg mire föl a lihegés és a sok saját nyál, vagy mire föl ez a mindenben áthatoló áporodott érdektelenség-szag, semmi-kipárolgás, csinálni kéne valamit, gondolta

de az ilyen emberek nem képesek arra, hogy valóban csináljanak valamit, legfeljebb a csinálás imitálásáig jutnak el, a csinálás imitációja pedig még származékosabb, mint maga a csinálás, az is lehet, persze, hogy vannak olyan emberek, akik eleve arra vannak teremtvé, vagy talán félreteremtvé, hogy egész életükben a csinálás látszatával tévesszék meg a környezetüket, az ilyenek többnyire mégis sikeresek, mert az emberek nagy többsége is látszatember, így aztán a pseudo-létezés számukra sokkal vonzóbb, és könnyebben fölfejtethető, mint az igazi, ha van ilyen egyáltalán, hogy igazi, kaszálnak, és nagykanállal mernek, ahogy mondani szokták, és a sűrűjéből merítenek, de mert saját maguk mégsem elég sűrűk, a kimert élet átszivárog, átfolyik rajtuk, csak összemocskolja őket, persze, valahol ő ezzel tisztában volt, ahogy azzal is, hogy a látszatot földadni, leleplezni, visszavonhatatlan baklövés lenne, és gyűlöletet keltene azokban az emberekben, akik beléje helyezték a bizalmukat és hittek neki, holott ő sohasem kért tőlük bizalmat, és sohasem apellált a hitükre, kérdezhetnének, akkor meg hogyan és miért lett belőle rendező, de a kérdés valahogy nem hordja magában a felelet lehetőségét, olyan volt az ő sorsa, mint azé a részegé, aki elalszik a vonaton, és messze túlmegy azon az állomáson, ahová igyekezett, de ezt csak akkor veszi észre, amikor leszállt a vonatról, körülnéz, legyint, és azt mondja, jó, akkor mostantól itt fogok élni, és attól fogva ott és úgy él, ahogy új környezete függvényében ez neki megadatik, dehogy is akart ő filmrendező lenni, az ember élete végéig nem tudja, hogy mi akar lenni, de mert az

egyetem elvégzése után leginkább nem tudja az ember, hogy mit kezdjen magával, ő is csavargott majd egy esztendő, vetődött kocsmáról kocsma, ágyról ágyra, nőről nőre, aztán egy részeg éjszaka valaki azt mondta, elmegy rendező szakra, ez megragadt a tudatában, és ő is elment felvételizni rendező szakra, persze, a sors majmot csinál a tisztességes emberekből, az illetőt, aki a tippet adta, és aki rákészült erre a felelősségteljes pályára, nem vették fel, őt pedig elsőre, hogy onnantól kezdve megjátssza, hogy érdekli a film, hogy tudja, mi az a filmkészítés, és legfőképpen megjátssza magát extravagáns frizurákkal, ruhákkal, szipkából szívja a cigarettáit, nyáron csizmában járjon, télen talpig lelógó lódenkabátban és napszemüvegben, egy szóval, a nap minden percében, amikor láthatóvá tette magát mások számára is, azt is láthatóvá tette, hogy ő nem akárci, már-már nem is halandó, ő egy művész, akinek a lényét az élet ekéje szántotta ilyen összevissza barázdásra, megtanult rébuszokban beszélni, nem válaszolni mások kérdéseire, evidenciákból létproblémákat csinálni, összehúzott szemekkel hallgatni társaságban, mint aki mindvégig a többiek fölött lebeg, és agylebenyében cikáznak a jobbnál jobb filozofikus mondatok, véglegesnek tekinthető megoldások, így aztán anélkül, hogy észrevette volna, megtanult önmagán kívül élni, mindenfajta kontroll nélkül működtetni egy olyan ént, amely salakként rakódott rá a személyiségére, lefedve, elfullasztva azt, s mert nem vele történt a világ, így nem is lehetett érzékeny a világ dolgaira, nem bántódott meg, nem örült és nem szomorkodott, egykedvűen vette tudomásul, hogy minden reggel felkel a nap, ami még nem jelentette az átvitt éjszakák után az azonnali felkelést, hogy a nappal nem való egyébre, mint könnyű sétákra a kocsmák között, egy-egy plank tizes nő meglátogatására, akiket nem feltétlenül vitt az ágyba, inkább csak mulatta velük az időt, élvezte, hogy várnak és hiába ezek a magányos teremtések, hogy az este a bárokban rendez be számára a lakható életet, előbb egyre több sztár körül forgolódott, később egyre több sztár igyekezett körülötte forgolódni, elterjesztették róla, hogy zseni, ami meghozta a filmekre a pénzeket, és hamar rájött, hogy a legjobb téma az üresség, az üresség körüljárása, de mert ösztönösen okos volt hozzá, rögtön rájött arra is, hogy ürességgel nem lehet ürességet ábrázolni, de kétértelmű dolgok tömegével annál inkább, filmjei így a teljes kaotikusságban jártak vitustáncukat, amit senki sem mert, vagy akart bevallani a róla író kritikusok közül, végső soron miért is kockáztatták volna meg, hogy az értés és érthetőség sikamlós kategóriáit szembefordítsák vele, amikor a legtöbb művészetszemlélet számára az érthetőség gyanúba keveri az alkotót, az érthetőség dicsérete pedig az alkotásról elmélkedő kritikust, és minden jó is lett volna, ha ez a másik én, ez a világ felé megkreált, és immár elhajthatatlan lény maga is nem kezdett volna beleunni a szerepébe, a körülményeibe, abba a világba, amely körülvette, és amelyben nem is olyan régen még jó volt lubickolni, most egyre inkább bűzölgő pocsolyának látta ezt a világot, a művészek felszentelt világát, fölösleges sárdagasztásnak a benne kényszeres, de túl sok energiát nem fölemésztő munkát, a világnak kreált lény egyre felületesebb lett, egyre figyelmetlenebb, egyre érdektelenebb és érdeklődését veszí-

tettebb, egyetlen vágya maradt, beleszürkölteni a tömegbe, de a tömegbe nem olyan egyszerű visszaszürkölteni annak, aki egyszer már kivált onnan, fájdalmas operációk és bőráltatások nyomán teremthetett volna meg az esélye, hogy ebből az elit-pocsolyából az egyszerű dolgozó nép ócska kis pocsolyájába vergődjön vissza magát, ezt végül meg sem kísérelte, menetelt előre a semmi felé, filmeket forgatott, melyek nem szóltak továbbra sem semmiről, díjakat kapott ezekért, amelyek az újságok címlapjára tölték fel a képét, ha új vakcinát fedeztek fel, őt kérdezték róla, de a mellnagyobbításkor fellépő implantátum-problémákkal is őt keresték meg, ha esett az eső, akkor a sok eső miatt, ha sütött a nap, a sok napsütés ürügyén, ő pedig nyilatkozott, mint a gép, és utána rögtön el is felejtette, hogy kinek miről mit mondott, a lapokat nem vette meg, a tévében nem nézte meg a vele készült interjúkat, a róla, vagy a filmjeiről lefolytatott vitákat, néha hosszú hónapokig nem mutatkozott a nagynyilvánosság előtt, így aztán legendákat gyártottak róla a kielégületlen hívők, összeharagították az épp aktuális szexbálgányokkal a film világából, volt rákos, és HIV-vírussal is megfertőzte a rajongói fantázia, többször meghalt, számtalanszor disszidált, aztán, amikor előkerült, a világ legtermészetesebb módján felejtették el az addigi verdikteket, és folytatták a tömjénezést, ő pedig már ki sem tudott esni a szerepéből, mert már szerepelnie sem kellett, ha valamit mondott, annak minden oldalról megvizsgálták az értelmezhetőségét, és a legértelmetlenebb, legtartalmatlanabb nyilatkozatairól derítették ki, hogy épp minek a kritikája a sok hitvány kijelentés, ami elhagyta a száját, ezekről persze mit sem tudott, mert egy idő után a szeme is úgy kezdett működni, ahogy a füle és az egész lény, immunissá vált a külvilág megnyilvánulásaira, nézett, de nem látott, beszéltek hozzá, de ő nem hallott, voltak körülötte, de ő már mindenhol egyedül volt, egyedül, mint az egy szál ujj, mondjuk, a középső, kinyújtott egy szál ujj

meghökken, amikor kinyújtott egy szál középső ujjára nézett, elszégyellte magát, de szerencsére senki sem figyelt rá, néhány kósza vendég ücsörgött rajta kívül az alkonyodó teraszon, elsősorban párocskák voltak ezek, akiknek az ő jelenléte nem jelentett semmit, nem ismerték föl, vagy nem akarták fölismereni, akiknek fontos lehetett volna, azok most mind a színházban megrendezett fesztivál szakmai megbeszélésén ücsörögtek, és ez jó volt így, kinyújtózni az ismeretlenségben, s feltétlenül jó ok arra, hogy kérjen még egy deci pálinkát az arra ténfergő vézna pincérlánytól, elővette a mobiltelefonját, pedig nem akart senkit sem felhívni, szórakozottan lapozgatott a nevek között, de egyet sem talált alkalmasnak arra, hogy megálljon nála, el is tehetné volna akár, de akkor végképp nem telt volna vele az idő, az idő pedig nagyon kényelmetlen tud lenni, főleg annak a számára, akinek az istennek sem telik, végtelennek tetszik minden másodperc, kár, hogy a telefonokon nincs másodpercmutató, gondolta, mert azzal is jól telik az idő, ahogy nézi a mutató vagy a számok ugrálását, annyival persze másodpercről másodpercre kevesebb az élet, villant át az agyán, de miért sajnálná ezt, ha számára néha még túl sok is ebből a világból, mindenesetre, emberelte meg magát

végre, valamit kellene addig tennem, amíg ide nem özönlenek a színház felől az emberek, mert akkor hiába háttal, könyörtelenül fel fogják ismerni, és hiába jött el onnan, részletesen el fogják neki mondani, mit nem hallgatott meg abból, amit róla mondtak, nem, addig el kellene innen valahová jutnia, persze úgy, hogy közben ne kelljen elmozdulnia a teraszról, és feltétlenül az előtt, hogy megrendeli majd a sokadik pálinka után az utolsót, ami azonnal szétborítja az agyát, és ráfekteti az asztal lapjára, knock out, aztán mégiscsak megakadt a szeme egy néven, ami tulajdonképpen nem is név volt, csak egy bejegyzés valamilyen telefonszámhoz, valakinek a számához, s mert valószínűleg csak később írta oda a nevet, vagy inkább valami egyébre emlékeztető betűsort a számhoz, nem sokat mondott a számára, *lány pécsről*, ennyi, csupa kisbetűvel a kényelmesség okán, se vezeték-, se keresztnév, nagyot sóhajtott, megfontoltan és valami különös felelősségérzettel szűrcsölgette a pálinkát az emlékezéshez, emlékeznie kell, erőlködött, mikor volt Pécsen, kikkel találkozott ott, kinek írhatta a telefonjába a számát úgy, hogy a nevét sem kérdezte meg tőle, és ha már beírta, miért írta be a számot a többi, leginkább soha fel nem hívott szám közé

Pécsen éjszakába húzódott a találkozó, egy esztéta beszélgetett vele az aktuális filmjéről valami klubban, és a beszélgetés egyre kínosabbá vált, mert az okos ember úgy fogalmazta meg a kérdéseit, hogy ő azokból jóformán semmit sem értett meg a névelőkön és kötőszavakon kívül, filozófusokra és filmesztétákra hivatkozott lépten-nyomon, talán, hogy felvágjon a nagyszámú egyetemista előtt, de az is lehet, hogy csak megfelelni akart nekik, mindenesetre a kérdések kínaiul hangzottak el a számára, így tehát minden kérdés után ugyanazzal a természetes flegmasággal kérte meg moderátorát, ami nem esett a nehezére, hogy fordítsa vissza neki emberi nyelvre az addig elmondottakat, egyszerűen azon okból, hogy válaszolni tudjon rájuk, ami először meglepetést keltett, később Bergson nevetéselméletének megfelelően, ezt a kis könyvet valamiért egyszer elolvasta, és azóta bibliaként forgatja, noha a filmjei teljes mértékben nélkülözik a humort, egyre nőtt a jókedv és a nevetés, cinkossá váltak a szemben ülők, a cinkosaivá, és már nem is arra figyeltek, mit mond, hanem arra, hogyan reagál a kérdésekre, és ez időben lejött neki, semmi-ből sem tartott kicsit rájátszani tájékoztatlanságára a tudományokban, a mérkőzést így megnyerte a szegény felkészült kollégával szemben, bírta és birtokolta a közönség teljes bizalmát és szimpátiáját, amit mind több szégyenkezéssel viselt, mert valahol csak-csak érezte, hogy egy becsületes tudósembert tesz nevetségessé ahelyett, hogy szövetségre lépett volna vele, így aztán, amikor végre véget értek a kínos órák, előzékenyen felajánlotta beszélgetőtársának, hogy meghívja vacsorázni, ami azzal a veszteséggel járt, hogy nem tudott szóba elegyedni az ankét alatt kinézett, s rá biztatóan visszabámuló, vagy vele egyenesen pimasz bátorsággal, kihívóan szemező csajokkal, egy vendéglőbe mentek hát becserkészés helyett, ahol rágós rántott hússokat kaptak a meredt krumpli mellé, olyanokat, amelyeket záróra körül szoktak a már nem kíváncsi vendégeknek felszolgálni az ilyen helyeken, rágtak és sok pálinkát

ittak hozzá könnyítésül, meg erős borokat, és már-már ott tartott, hogy bocsánatot kér a másiktól, amikor az, nyilván nem szokva ekkora mennyiségű ital ilyen gyors be-döntögetéséhez, akadozó nyelvvel felajánlotta, hogy elviszi egy remek kis kocsmába, ahol az egyetemisták mulatoznak ilyenkor hajnalig, más helyre itt már úgysem érde-mes ilyenkor menni, folytassák ott, javasolta, hát jó, mondta és fizetett, és szó nélkül beült a másik részeg ember autójába, amelyik nyilván magától vette a kanyarokat, mert a pálinkáktól számára is egyre szimpatikusabbá vált ember minden valószínű-séget számba véve, képtelen kellett legyen bármiféle navigálás elvégzésére is a veszé-lyes üzemű jármű kormányának segítségével

a helyre, ahol az egyetemisták szoktak mu-latozni hajnalig, végül épségben eljutottak, ami nyilván a részeket pártoló isten jóvoltából volt csak elképzelhető és kivitelezhető, zavaros kis kócerájba tódultak be, ahol vágni lehetett a füstöt, szerencsére találtak egy asztalt, ahonnan épp akkor tá-vozhattak a vendégek, mert még nem volt leszedve róla a meglehetősen nagyszámú üres korsó, ledöccentek, jóformán körül sem tudtak nézni, amikor a szomszéd asz-taltól máris átszólt neki egy lány, hosszú hajú barna, vékony és szép lány, csíkos ru-hában volt, akár egy méhecske, a lány átszólt, *na végre*, ennyit mondott, ilyen rövid és kissé enigmatikus volt az átszólása, s máris fordult vissza az asztaltársaságához, benne hagyva őket a bizonytalanságban, hogy valóban nekik szólt-e a lány, s ha igen, akkor mire vonatkozott az a *na végre*, egy ilyen *na végre* sok más egyebet nem jelenthetett, mint azt, hogy várta a megérkezésüket, és soknak találta az időt, mire bedugták a képüket a helyre, a lány mellett egy másik, barátnőszerű leányzó ücsör-gött, szemben velük pedig két fickó, a koruk szerint valamennyien egyetemisták le-hettek, és a lány visszafordultával nyomban folytatták a szenvedélyes udvarlást, az ilyenkorra esedékes nagy szédítést, láthatóan még abban a stádiumban tartott a do-log, amikor nem lehetett tudni az események várható végkimenetelét, sikerül-e el-vinni a csajokat, vagy hoppon maradnak, itt is pálinkát kértek, és folytatták ott, ahol a vendéglőben abbahagyták a semmi öröklését, de azt is lehet mondani, a film lélek-tanának a boncolását, ő közben oda-oda sandított a másik asztalra, de a lány, a *na végre*-lány figyelemre sem méltatta többé, a fiúk meg-megújuló poénjain kacará-szott, és valami piros trutymót szürcsölt zöld szívószállal, ez a közömbösség persze egyre jobban bosszantotta, már annyira sem tudott odafigyelni szegény esztétára, amennyire megtette addig, minden idegszálával a lányra koncentrált, akkor is érez-te, tudta, mit csinál, hogyan mozdul, mikor nyúl a pohara felé, ha nem nézett oda, az esztéta pedig csak beszélt, gyöngyöző homlokkal magyarázott, szerencsére annyira részeg volt már akkorra, hogy mindegy is volt neki, hallgatja-e híres rendező-vendége, amit mond, vagy egyáltalán nem követi a mind nagyszerűbbé kerekedő gondolatmeneteket, egyszerre azt érezte, a lány valamit csinál, valami szokatlant, ismét a másik asztal felé fordult, és látta, hogy a méhecske valamit ráfirkant egy lapra, azután a lapot akkurátusan összehajtogatja, és tovább kacarászik a fiúk jópofizásain, akár haza is mehetnék, gondolta sértődötten, berúgni már eléggé be-

rúgtam, ebből a numerából meg úgysem lesz semmi, de akkor mi végre volt a na végre, a váratlan szófordulaton elmosolyodott, és megenyhülve eldöntötte, még egy pálinka idejére marad, hátha alakul valami, persze, továbbra sem figyelt a derék emberre, aki ekkorra már hatalmas filmtörténeti távlatokba helyezte a filmjét, amelyről az egyetemistáknak beszéltek, kisvártatva megérezte, a lány feláll, és elindul feléje, váratlanul gyávának és szörnyen gyávának és gyámoltalannak érezte magát, nem nézett fel, pedig a lány már ott állt az asztaluknál, fölötte állt és várt, várta, hogy felnézzen rá, aminek természetesen egyszer el kellett következnie, akkor a méhecske a vékony, finom ujjai között tartogatott papírt leejtette eléje az asztalra, jóéjszakát kívánt, és minden magyarázat nélkül elindult valahová az éjszakába, ott-hagyva a két fiút és a másik lányt és őket, leginkább persze őt, pálinkától nedves ujjakkal, csalódottan bontotta ki az összehajtogatott levélnek látszó tárgyat, két sor volt rajta, valami idézetféle valahonnan, és egy telefonszám, amit később a szállodai szobájából reggelig hiába hívogatott, ült az idegen asztalnál, mind józanabban, és bámulta az ideges betűkkel odavetett szavakat, később már nem is kellett bámulnia, mert megragadtak az agyában, megragadtak annyira, hogy másnap hazafelé az autóban is ezeket mondogatta magában, bár még akkor sem értett belőlük semmit, a mondatok kíméletlenül foglyul ejtették, nem tudott szabadulni tőlük, hiába kapcsolta be a rádiót és hallgatott zenét, híreket vagy érdektelen délelőtti töltelékbeszéléseket, csak a két mondat zakatolt, lángolt megállás nélkül az agyában, hogy aztán még napokig, hetekig mondogassa hol magában, hol félhangosan, mint a félbolondok az utcán és a kocsmákban, sőt, forgatás közben is, *akarom isten legyen jelen Ne mondjon semmit pusztuljon velem*, ez a két mondat bénította le előbb a tudatát, aztán az értelmét is, hogy később, amikor már hónapok múltak el a pécsi látogatás óta, és az írás mind jobban elhalványult és szétkoszolódott a zsebében magánál hordott összehajtogatott papírlapon, még mindig rátörjön a két mondat, hol szorongást, hol érthetetlen örömet váltva ki benne, kiirthatatlanul, és minden bizonynyal ebbe az is belejátszott, hogy a telefont soha nem vette föl senki, amikor hívta a két sor alá gondosan odarajzolt számok tulajdonosát, és hiába